

Zwaartepuntthema's, leidbeelden en richtlijnen van de ruimtelijke ordening voor het noordelijke Nederlands-Duitse grensgebied 2014

Preambule

Op 11 juli 1997 heeft de Nederlands-Duitse Commissie voor de Ruimtelijke Ordening Subcommissie Noord in Oldenburg het besluit genomen tot het „Grensoverschrijdend Ruimtelijk Ontwikkelingsconcept “ (GREK/GROC) als basis van de samenwerking. Terwijl het bijbehorende actieprogramma in de jaren 2005 en 2006 is geëvalueerd en geactualiseerd, is er met betrekking tot het GREK/GROC sindsdien geen sprake geweest van een toetsing dan wel actualisering.

Sinds 1997 zijn de randvoorwaarden van de ruimtelijke ordening op verschillende gebieden veranderd. Thema's als de vergrijzing, de toenemende globalisering of ook het oppervlakteverbruik hebben aanzienlijk meer betekenis gekregen. Nieuwe velden als de opwarming van de aarde, de energietransitie, de territoriale cohesie of het voorzien in snelle internetverbindingen zijn erbij gekomen. De Subcommissie Noord heeft daarom op 12 oktober 2012 besloten dat ter voorbereiding op de verdere uitwerking van het GROC allereerst gemeenschappelijke leidbeelden voor het Duits-Nederlandse grensgebied moeten worden opgesteld.

De conceptuele fundamenten hiervoor zijn geleverd door een project van studenten van de Universität Oldenburg (masteropleidingen Sustainability Economics & Management alsmede Landschapsecologie) onder leiding van prof. dr. Ingo Mose en dr. Peter Schaal.

De onderstaande door de permanente werkgroep van de Subcommissie Noord verder uitgewerkte zwaartepuntthema's met de bijbehorende leidbeelden en richtlijnen houden rekening met de veranderde randvoorwaarden in het grensgebied en bestrijken de onderwerpen die vanuit het perspectief van de ruimtelijke ordening bijzonder relevant zijn voor het noordelijke Nederlands-Duitse grensgebied (gebied van de Subcommissie Noord).

De zes thema's behelzen:

1. Woonbebouwings- en verzorgingsstructuur
2. Mobiliteit en verkeerssystemen
3. Economische structuur
4. Natuur- en cultuurlandschap, recreatie en toerisme
5. Bronnen en energie
6. Klimaatsbescherming en aanpassing aan de gevolgen van de opwarming van de aarde.

De zwaartepuntthema's met de bijbehorende leidbeelden en richtlijnen staan gelijkwaardig naast elkaar, maar grijpen gedeeltelijk in elkaar: Zo zijn de leidbeelden met betrekking tot de zwaartepuntthema's Mobiliteit en verkeerssystemen en Woonbebouwings en verzorgingsstructuur uiteindelijk niet van elkaar te scheiden. Het zwaartepuntthema Klimaatsbescherming en aanpassing aan de gevolgen van de opwarming van de aarde staat

in verband met alle andere zwaartepunthema's, maar is vanwege zijn bijzondere betekenis voor het grensgebied uitgeroepen tot een eigen zwaartepunthema.

Als een ander aspect dat alle zwaartepunthema's betreft, maar niet kan worden beperkt tot de ruimtelijke ordening, staat in toenemende mate het thema "Openbare inspraak en transparantie" op de politieke agenda. De hier geformuleerde leidbeelden en richtlijnen worden in zoverre door dit doel gedragen dat hun verwezenlijking dient te geschieden in transparante procedures en processen met verregaande openbare inspraak.

De leidbeelden en richtlijnen wenden zich in eerste instantie tot de voor de ruimtelijke ordening in het gebied van de subcommissie Noord bevoegde overheden en zijn bedoeld als richtsnoer voor gemeenschappelijk handelen. Ze hebben het karakter van aanbevelingen. In hoeverre de zwaartepunthema's, leidbeelden en richtlijnen uiteindelijk bij plannen en programma's in acht worden genomen, wordt overgelaten aan de bevoegde overheidsinstantie.

Het besluit tot de zwaartepunthema's, leidbeelden en richtlijnen als basis van de verdere samenwerking is door de Subcommissie Noord genomen op 7 november 2014.

1. Zwaartepunthema: Woonbebouwings- en verzorgingsstructuur:

Leidbeeld van de ruimtelijke ordening:

Veiligstellen van de gelijkwaardigheid van de levensverhoudingen in stad en land, versterking van de ruimtelijk-functionele netwerkverbindingen waarbij rekening wordt gehouden met de - ten gevolge van de vergrijzing - gewijzigde eisen

Richtlijnen van de ruimtelijke ordening

- garanderen van een evenwichtige, polycentrische woonbebouwings- en verzorgingsstructuur onder inachtneming van de structuren in het buurland en van grensoverschrijdende samenwerking
- veiligstellen van de toegankelijkheid en de bereikbaarheid van de gebouwen en diensten van de publieke voorzieningen
- veiligstellen en ontwikkelen van het grensoverschrijdende opleidings- en wetenschapslandschap

2. Zwaartepunthema: Mobiliteit en verkeerssystemen

Leidbeeld van de ruimtelijke ordening:

Veiligstellen van duurzame mobiliteit en bereikbaarheid door optimalisering en uitbreiding van het verkeerssysteem

Richtlijnen van de ruimtelijke ordening:

- optimalisering en uitbreiding van de internationale transportcorridors en van de grens-overschrijdende verkeersinfrastructuur

- veiligstellen van een volwaardig aanbod en van de toegankelijkheid van milieuvriendelijke transportmiddelen
- versterking van het grensoverschrijdende openbaar vervoer voor korte en lange afstanden
- regiodekkende breedbandverbindingen - ontwikkeling van grensoverschrijdende snelle internetverbindingen en -knooppunten

3. Zwaartepunthema: Economische structuur:

Leidbeeld van de ruimtelijke ordening:

Veiligstellen en verdere ontwikkeling van het globale concurrentievermogen door een sterke lokale economie en door regionale en grensoverschrijdende clusters van branches

Richtlijnen van de ruimtelijke ordening:

- bevorderen van de op de ruimte betrekking hebbende randvoorwaarden voor een duurzame, intelligente economische ontwikkeling
- ontwikkeling van perspectieven op lange termijn voor de economische ontwikkeling van het gehele gebied
- verknoping van opleidingen, wetenschap en bedrijfsleven ten behoeve van een regionale transfer van technologie en knowhow (braingain)
- behoud, versterking en ontwikkeling van de landbouw

4. Zwaartepunthema: Natuur- en cultuurlandschap, recreatie en toerisme:

Leidbeeld van de ruimtelijke ordening:

Behoud en ontwikkeling van de karakteristieke natuur- en cultuurlandschappen alsmede verbinden van de ecologische hoofdstructuren

Richtlijnen van de ruimtelijke ordening:

- natuurverbonden/milieuvriendelijke vormgeving van cultuurlandschappen
- verhoging van de biodiversiteit en van de verbondenheid van biotopen alsmede van een uitgestrekt grensoverschrijdend netwerk van verbonden biotopen
- ontwikkeling en bevordering van een milieuvriendelijk en economisch levensvatbaar grensoverschrijdend toerisme
- ontzien van de open ruimte en minimalisering van het oppervlakteverbruik
- verdere ontwikkeling van duurzame en klimaatvriendelijke landbouw, bevorderen van regionale, ecologische landbouw

5. Zwaartepuntthema: Bronnen en energie

Leidbeeld van de ruimtelijke ordening:

Duurzaam gebruik van de bronnen alsmede een grensoverschrijdende, milieuvriendelijke verdere ontwikkeling van regeneratieve energiesoorten waarbij de energieleverantie en de gebruikersvriendelijkheid worden gegarandeerd

Richtlijnen van de ruimtelijke ordening:

- in acht nemen van efficiëntie en milieuvriendelijkheid bij het benutten van de beschikbare bronnen
- milieu- en ruimtevriendelijke verdere opbouw van het grensgebied tot energieregio alsmede grensoverschrijdend onderzoek en grensoverschrijdende opbouw van kennisnetwerken
- milieu- en ruimtevriendelijke uitbreiding van het winnen, benutten en opslaan van regeneratieve energiesoorten alsmede uitbreiding van het grensoverschrijdende transmissienet

6. Zwaartepuntthema: Klimaatbescherming en aanpassing aan de gevolgen van de opwarming van de aarde:

Leidbeeld van de ruimtelijke ordening:

Ontwikkeling en verwezenlijking van gemeenschappelijke adaptie- en mitigatiestrategieën

Richtlijnen van de ruimtelijke ordening:

- klimaatneutrale ontwikkeling van de ruimte alsmede ontwikkeling van ruimtelijke structuren die in staat zijn zich aan te passen en die met betrekking tot de opwarming van de aarde belastbaar zijn op lange duur
- reductie van de emissie van klimaatrelevante gassen
- bevorderen van een preventieve en toekomstgerichte hoogwater- en kustbescherming, veiligstellen van een volwaardige en aan de behoefte tegemoet komende ontwatering van het binnenland
- minimalisering van de risico's, maar tevens het benutten van kansen van de opwarming van de aarde
- aanpassing van ruimte- en bebouwingsstructuren aan de gevolgen van de opwarming van de aarde